

מאת אורי אבנרי

13 בספטמבר 1971

כך ניסו לסתום לנו את הפה

אם אייפס היתה ישיבה של הכנסת ביזיון לאומי, הרי היתה זאת ישיבה זו. אותם החולמים על הפעלת בתי-סוהר ומישטרה נגד השבתים, אותם המפעילים נגד שובתים אזרחיים בתי מישפט צבאיים — ניסו והצליחו להפוך גם את הכנסת לזרוע מבצעת של מישטרדיכוני, משהו בדומה ל"קורטס" של פראנקו, ה"מוליס" של מצריים ופרלמנט של דימוק-רטיה עממית.

המגמה העיקרית היתה לסתום את פינו, להעלים את עצם קיומנו בכנסת — ולהעמיד פנים כי אין בכנסת אלא קואליציה ימנית ואופוזיציה ימנית. תחילה נעשה הדבר באופן "נוהלי", דרושות 30 חתימות כדי לכנס ישיבת-פגרה. חתימות אלה נמצאו ממחנה הימין הקיצוני — גח"ל, ע"מ, אגו"י והמרכז החופשי. הם הגישו ביחד דרישה לדון ב"השבתות הפראיות וההפקרות ביחסי-העבודה, המסכנות את משק המדינה וביטחונה".

ישיבה כזאת, יכולים לדבר רק בעליה-הצעה. שלח"נו מייד מיברק לכנסת ודרשנו לצרף הצעה משלנו — "מצב יחסי העבודה, הפעלת הצבא נגד שובתים ועליית המחירים". כלומר: אותו נושא, אבל במגמה הפוכה. שליטי הכנסת סירבו לקבל הצעה זו. לדבריהם: מותר לנו רק להצטרף להצעה של 30 חותמי הימין, בניסוח המחפיר שלה. מובן שלא הסכמנו לכך. כך נוצר מצב שהובטח מראש שידברו רק אנשי הימין ונציג הממשלה — וכי לא ידבר איש מהארץ פוזיציה הלוחמת, המתנגד לכוונה לכבול את העובדים ולאסור עליהם לנהל את מאבקם.

לפני פתיחת הישיבה, הגשנו ליושבי-ראש הצעה לסדר, שאמנתו זכרוני ביסס אותה היטב מבחינה משפטית. היא היתה פשוטה: אם יש רק הצעה אחת, של 30 החותמים, כי אז מותר רק לאיש אחד מהארץ פוזיציה הימנית לדבר. אם יש הצעות אחדות, וידברו נואמים אחדים של הימין, כי אז יש לקבל גם את הצעותנו ולתת לנו לבטא את עמדתנו. בהתאם לתקנון, נתן לי היו"ר לנמק נקודה פורמלית זו מעל הדוכן — בשתי דקות. כל יודע-יחוק בבית ידעו (וכמה מהם אישרו לי זאת לאחר מכן בשיחות פרטיות) שאנחנו צודקים. אבל היו"ר החליט, לפי תק"דימים מסויימים, שלא לנהוג לפי התקנון. במלים אחרות: לתת רשות-הדיבור לארבעה נואמים שונים של הימין הריאקציוני, ולשלול את כל זכות הדיבור מכל הסיעות האנטי-ימניות.

ניהלתי את מאבקנו בדרך של קריאות-ביניים. בסוף נמנעתי מהצבעה, ונאמתי נאום שני, במיסגרת של הנימקת ההימנעות (ראה מסגרת). כמוני עשו גם חברי הכנסת וילנר וסנה. והנה זה פלא: בדיווח הרדיו ("היום הזה") והטל-וויזיה ("מבט") נעלמו כל הנאומים האלה. פשוט — לא היו. הימין דיבר, הממשלה דיברה — וכולנו המתנגדים למגמה של שבירת-שביתות והטלת עונשי מאסר או קנסות על עובדי הלוחמים נגד הורדת שכרם הריאלי — פשוט הוצאנו מן הדיווח. שני הנאומים שלי, וכן נאומי וילנר וסנה — פשוט לא היו. יוק. טיהרו את הכנסת. היתה זאת המגמה מאלפת למה שצפוי לנו, בהידר-דרות המדינה לקראת מישטר נוסח-פראנקו: הפיכת

הכנסת לזירת-תעמולה נגד העובדים, הפעלת כלי-התקשורת הממלכתיים לאמצעים של סתימת-פה, לשיתוק האופוזיציה הלוחמת.

בגין מסתייג

מעורר ויצמן

עליידי העברת דברינו למיסגרת של הנמקת הימנעות מהצבעה, נמנעה מאיתנו. למעשה, ההקשבה, כי בכנסת, שבה חסרים כללי-נימוס אלמנטריים, מן הסוג המקובל בכל כיתה א', מקובל שכמעט כל החברים קמים אחרי ההצבעה ויוצאים מן האולם, ברעש גדול ותוך שיחות קר לניות. הנואמים המנמקים אז את הימנעותם, מדברים תוך רעש זה, או, כעבור כמה דקות, בפני אולם ריק. כשדיבר משה סנה, כימעט אי-אפשר היה לשמוע מילה, בגלל רעש זה. כשנאמתי אני, נכחו שלושה-ארבעה חברי-ריכנסת.

כל זה היה ברור מראש. לכן השתדלתי עוד קודם לכן לומר את אשר יש לנו לומר בצורה של קריאות-ביניים, בעוד רוב חברי-הממשלה וחברי-הכנסת נמצאים באולם.

הנה כמה מחילופי-הדברים: ח"כ מנחם בגין פתח את דבריו באומרו שאסור בשום פנים להשוות את הבעיות הפנימיות עם המלחמה החריצונית, כפי שעשו — כביכול — אנשי הממשלה. רק מעטים הבינו שהיתה זאת התקפת-מחץ מוסווית על חברו למפלגה, וראש תעמולתה ברחוב: האלוף (מיל.) עזר ויצמן. הזכרתי לו זאת:

מנחם בגין: ...אבל דווקא משום כך, אדוני היושבי-ראש, אסור לעת משבר לאבד עשונות. אנחנו, אנשי האופוזיציה, קוראים לדוברי הממשלה שירטנו את עצמם בדברי זעקת-השבר שלהם, שלא יקראו דרוג יתר ללשונותיהם.

אין לדבר על "הרסת המדינה", ולא על "שרי" פה שתאכל את כולנו", ולא על "תוהו ובוהו" הערוד להשתרר. בודאי שאין לעשות השוואה בין הבעיות הקלו לבין אויב חיצוני...

אורי אבנרי: חברך לטיעה, למפלגה, האלוף עזר ויצמן, דיבר על "האויב הפנימי". **מנחם בגין:** אני משער שאתה עוד מעט תעלה על הבמה, תאמר את דבריך. אני לא שמעתי מלים כאלה. אולי הן הודפסו בהעולם הזה. **אורי אבנרי:** הן הודפסו אתמול בכל עיתוני-הבוקר של ישראל!

למי מהשניים

יותר זכויות?

ג'ו סטאשר

בן-אהרון

יוסף אלמוגי, שהשיב בשם הממשלה, דיבר בטון מתון. הוא התנגד, כביכול, לאנשי הימין, הדורשים בורות חובה, ושלחת פועלים לבתי-סוהר. הוא הגן אפילו על מזכיר ההסתדרות, יצחק בן-אהרון, אחרי שאחד מארבעת דוברי הימין, שלמה גרוס מאגו"ל, תקף את בן-אהרון בחוצפה מיוחדת!

יוסף אלמוגי: ...מהו הויליזול הזה? מה הדיבור הזה על ההסתדרות? היש דוגמאות טובות יותר בעולם? ואני מציע לחברי-הכנסת גרוס, בהצעה ידיוותית, שיצא מן הפרוטוקול את ה"משפט הזה": "מזכיר ההסתדרות רוצה לבנות את ההסתדרות על שבתון חורבן המדינה". זה, לדעתי, הורדת רמתה של הכנסת. אין זה פוגע בבן-אהרון. בן-אהרון אינו צריך להוכיח פטריוטיות. הוא אינו חדש בארץ.

יום שכולו ביזיון

אורי אבנרי: הוא יותר ותיק בארץ מאשר ג'ו סטאשר!

שלמה יעקב גרוס: אני מסכים להוציא את המלה "חורבן", אבל לא "על חשבון המדינה". **יוסף אלמוגי:** ניחא, קודם כל סיכמנו ש"אין "חורבן".

אורי אבנרי: לבן-אהרון יש גם קצת יותר זכויות מאשר לג'ו סטאשר!

בספסלי הבית פרץ צחוק, למישמע שמו של מלך-העולם התחתון, השותף של עסקי מנהיגי אגודת-ישראל — מגיני הצדק הסוציאלי במדינת ישראל!

עוד קודם לכן עלה שמו של בן-אהרון בחילופי קריאות-ביניים:

גאל הורביץ: איפה חברי-הכנסת בן-אהרון?

אורי אבנרי: הוא מתבייש להיות בישיבה הזאת!

היו"ר ראובן ברקת: אני מציע לא לשאול... **אורי אבנרי:** הוא מתבייש בצדק!

מי התעשר

מקו ברלב

גם אלמוגי, כמו דוברי הימין הרשמי, העמיד פנים שהוא נגד המתעשרים והספסרים, ובעד הפועלים. הוא שלל רעיון של בורות-חיובה כללית לפועלים, נוסח בגין-תמיר ושאל מה הדין לגבי הרווחים:

יוסף אלמוגי: מה בקשר לרווחים? נניח שמתברר שמישהו, שמשקיע כאן כסף ועושה רווחים...

אורי אבנרי: כמה מיליונרים נוצרו על ידי חפירת קו ברלב? כמה אנשים התעשרו מה"מלחמה" איוו בורות יש לגביהם? אתה מוכן שיקחו את הרווחים שלהם לבוררות?

על כך לא השיב אלמוגי. גם השרים, שישבו אותה שעה ליד שולחן-הממשלה — גולדה, ספיר, י"ש שפירא, גלילי ואחרים, לא הגיבו על כך בכל צורה שהיא.

אך זו היתה, כמובן, השאלה העיקרית שריחפה על הוויכוח כולו — מה קורה לעשירים. שעשו הון מן המלחמה — בשעה שמורידים את ערך שכר העובדים?

דין צבאי

לעובדי דיין

אנשי ע"מ הם "ממלכתיים", והם תומכים, כמובן, ב"גישתו של משה דיין — להכניס את הפועלים לבתי-הסוהר — אם אפשר, בעזרת בתי-דין שדה צבאיים. מאיר אביזור טען כי כל עובד אזרחי בצה"ל ובשטחים המוחזקים הסכים מראש להיכנע למשמעת צבאית ול"שיפוט צבאי".

מאיר אביזור: עובדי צה"ל ידעו תמיד שלא מנצלים את העובדה, שאסור לשבות, ואם היו קיפוחים, נמצאו הדרכים כדי לטפל בהם. **אורי אבנרי:** האם אתה בעד או נגד שיפוט צבאי נגד שובתים? האם אתה בעד ביזוי הצבא על-ידי הפעלתו במאבקים מקצועיים?

מאיר אביזור: עד עכשיו חשבתי שאתה יושב במליאה ומקשיב. דיברתי על עובדים ב"מערכת הבטחון, ועל עובדים בשטחי המימשל הצבאי.

היתה זאת הודעה ברורה. מוטב שכל עובד בשטחים יידע זאת — ויסיק מכך את המסקנה. מי שעובד עבור משה דיין, צריך לדעת שהוא צפוי לדין צבאי כשהוא מפר את מרותו של האיש הדוגל במרות.

הימין

לימין מי?

כוונת הימין הקיצוני היו בורות לגמרי — לכבול את ידי העובדים, כדי להבטיח לשיכבת-העילית חלק עוד יותר גדול בהכנסה הלאומית. רק ההנמקות היו שונות — כשכל אחד מארבעת דוברי הריאקציה משתדל למצוא יותר הן בעיני בעלי-הכסף, מתוך תקווה מובנת.

כל הארבעת התימרים לדבר גם בשם העניים, לפי השיטה הבדוקה של הימין הקיצוני. הם ביכו מרה את גורל מעוטי-היכולת, וטענו שאם תונהג בורות-חובה, יהיה לכולם טוב יותר. (לפי הכלל: אם יכניסו את כל החיות לגן-החיות, לא תהיינה להן בעיות). הצטיין בטיעון כזה שמואל תמיר, איש הימין הקיצוני ביותר, שטען כי את השביתות עורכים רק בעלי-שררה, המהווים "קבוצות לחץ". והיי טענה החביבה על העיתרנות הימנית, מתוך כוונה לסלג בין השכירים שבתחתית הסולם לבין השכירים המיקצועיים: